

Effectiviteit van leesmotivatie bevorderende interventies: Uitkomsten van een meta-analyse

Lisa van der Sande, Roel van Steensel, Wichor Bramer & Lidia Arends
Congres Stichting lezen: 10 november 2016

Theoretische achtergrond

Uit internationale studies blijkt dat veel leerlingen laag scoren op leesmotivatie en leesbegrip.

Nederlandse leerlingen scoren bovengemiddeld op leesvaardigheid, maar onder het internationale gemiddelde op leesmotivatie.

Leesmotivatie is een belangrijke voorspeller van leesvaardigheid.

Leesmotivatie

In onderzoek naar leesmotivatie wordt voornamelijk gebruik gemaakt van begrippen uit de algemene motivatieliteratuur.

Volgens Wigfield (1997) kunnen de concepten uit deze (lees)motivatietheorieën gecategoriseerd worden op basis van twee vragen:

1. Kan ik een goede lezer zijn?
2. Wil ik een goede lezer zijn en waarom?

Motivationale mechanismen

Positieve zelfevaluaties (Kan ik een goede lezer zijn?)

Redenen om te lezen (Wil ik een goede lezer zijn en waarom?)

Zelfregulatie tijdens het lezen

Vergroten van boekenaanbod en leestijd

Onderzoeksvragen

1. Hoe kunnen bestaande leesmotivatie-interventies worden beschreven, onder meer wat betreft theoretische onderbouwing en motivationele mechanismen?
2. Wat zijn de effecten van leesmotivatie-interventies op de leesmotivatie en leesvaardigheid van leerlingen?
3. Met welke interventie- en steekproefkenmerken hangen de effecten van leesmotivatie-interventies samen?

Literatuuronderzoek

Vier categorieën met zoektermen (voorbeelden)

1. Lezen
2. Motivatie
3. Interventies
4. Kinderen

Focus op typisch ontwikkelende kinderen van groep 3 tot en met het eind van de middelbare school. Geen focus op leren lezen in een vreemde taal.

Zoekresultaten

88 studies die aan alle criteria voldeden.

Beschrijving van 81 verschillende interventies of versies van interventies.

1. Beschrijving van de interventies

Theoretische basis

- 46 gebaseerd op één of meerdere motivatie theorieën (57%)
- 35 geen duidelijke theoretische basis (43%)

Motivationale mechanismen

- 44%: redenen om te lezen
- 24%: redenen om te lezen en zelfevaluaties
- 14%: zelfevaluaties
- 6%: zelf-regulatie
- 6%: vergroten van boekenaanbod en redenen om te lezen
- 3%: vergroten van boekenaanbod
- 1%: zelf-regulatie en redenen om te lezen
- 1%: vergroten van boekenaanbod, redenen om te lezen en zelfevaluaties
- 1%: anders

1. Beschrijving van de interventies

- 64% vaardighedenonderwijs naast motivatiebevordering
- Meeste interventies (gedeeltelijk) uitgevoerd op school (94%)
- Uitgevoerd door onderzoeker (20%), iemand getraind door de onderzoeker (58%), een ongetrainde uitvoerder (12%), of zonder uitvoerder (9%)
- Duur van de interventie: 0.30 – 400 uur
- Meeste interventies gericht op basisschoolleerlingen (83%)
- 58% focus op ‘gemiddelde’ lezers, 40% op zwakke lezers

2. Effecten van de interventies

Klein gemiddeld effect op leesmotivatie ($d = 0.28$) en leesbegrip ($d = 0.40$).

Heterogeniteit in de uitkomsten, wat betekent dat de variatie in effectgrootten niet het gevolg is van meetfouten, maar van systematische verschillen tussen de studies.

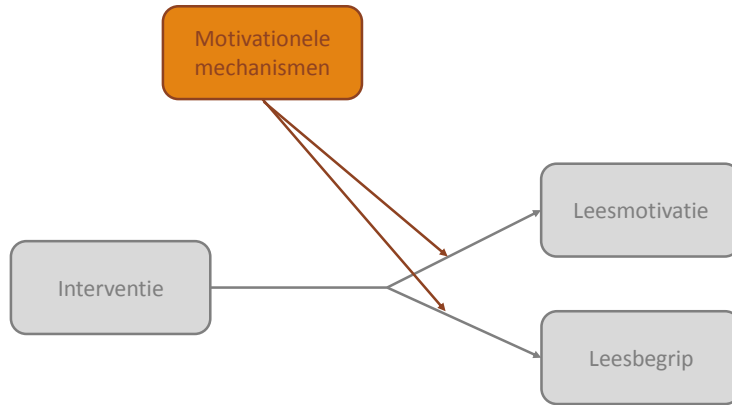
Vuistregels Cohens 'd'

Bij een 'd' tussen	is het effect	en is de cliënt in het algemeen beter af dan ... procent van de cliënten zonder interventie
1.3 en hoger	zeer groot	± 90 % of meer
.80 en 1.29	groot	± 80-90 %
.50 en .79	middelgroot	± 70-80 %
.20 en .49	klein	± 60-70 %
-.19 en .19	verwaarloosbaar	± 40-60 %
-.20 en -.49	klein negatief	± 30-40 %

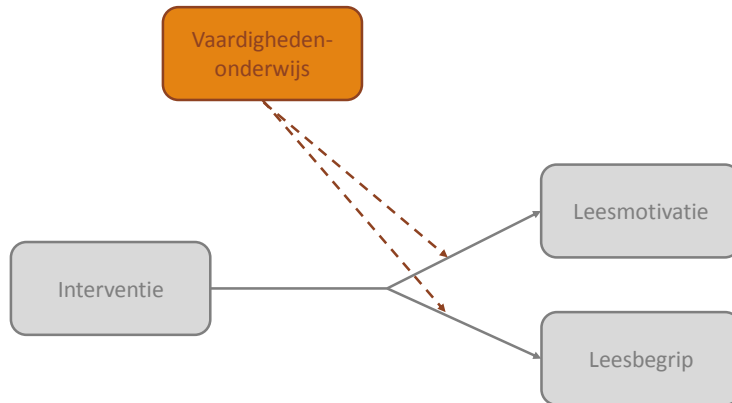
www.nji.nl/effectgrootte

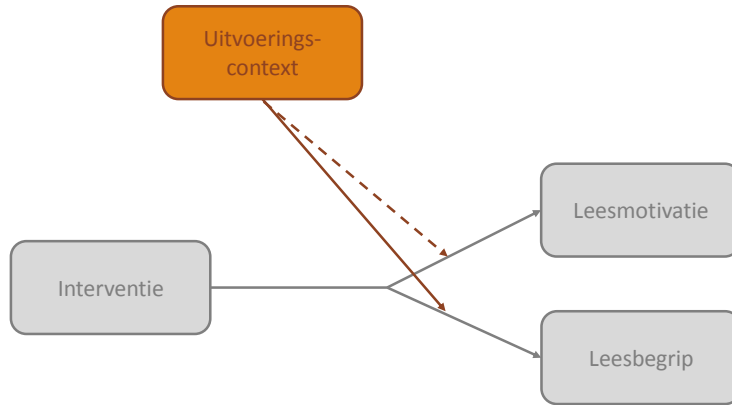
3. Moderator analyses: Interventie kenmerken

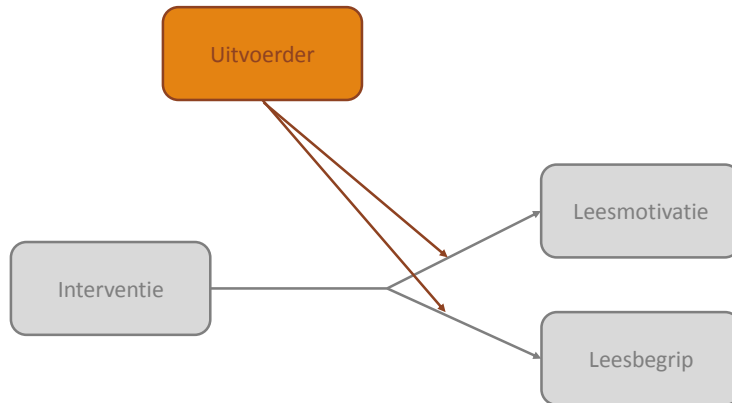
3. Moderator analyses: Interventie kenmerken

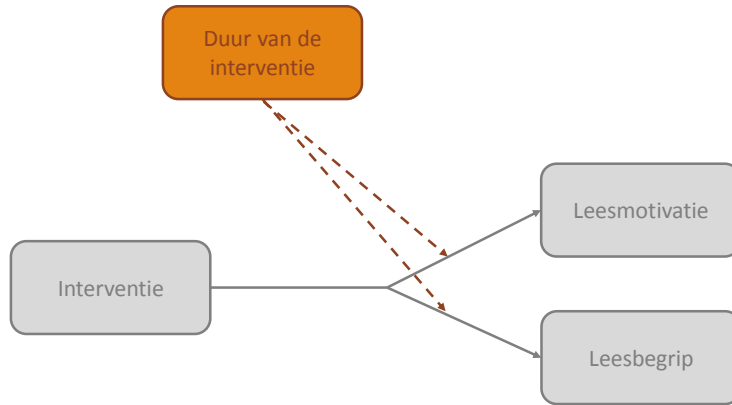
3. Moderator analyses: Interventie kenmerken

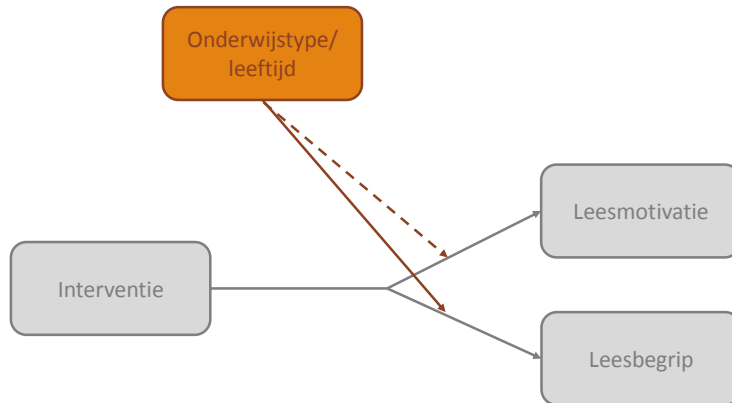
3. Moderator analyses: Interventie kenmerken

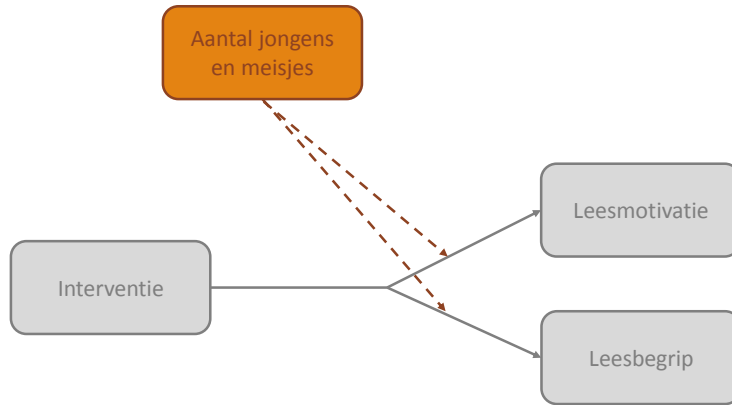
3. Moderator analyses: Interventie kenmerken

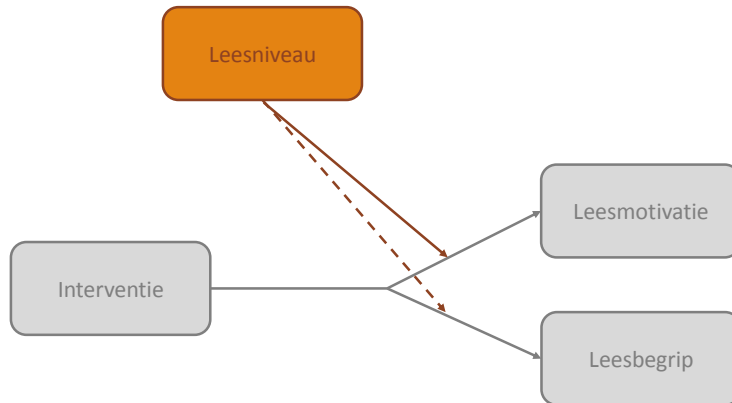
3. Moderator analyses: Steekproefkenmerken

3. Moderator analyses: Steekproefkenmerken

3. Moderator analyses: Steekproefkenmerken

Conclusie

Klein positief gemiddeld effect van de interventies op leesmotivatie en leesbegrip.

Belangrijk om aandacht te besteden aan leesmotivatie van leerlingen.

Effecten varieerden per studie.

Grootte van het effect afhankelijk van kenmerken van de interventie en van de participanten.

Effectiviteit van leesmotivatie bevorderende interventies: Uitkomsten van een meta-analyse

Lisa van der Sande, Roel van Steensel, Wichor Bramer & Lidia Arends
Congres Stichting lezen: 10 november 2016